

Grootschalige toepassing zonnepanelen

Beleidskader zonnevelden

Juni 2020

Stad met een hart

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Doelstelling	3
3	Uitgangspunten	3
4	Toetsing en besluitvormingsproces	4
Stap 1	Initiatiefnemer meldt zich bij de gemeente	5
Stap 2	Toetsingsmoment	5
Stap 3	In gesprek met omwonenden en financiële participatie	8
Stap 4	Inrichtingsplan	9
Stap 5	Omgevingsvergunning aanvragen	11
Stap 6	Opstellen van een anterieure overeenkomst	12
Bijlage 1		13

1 Inleiding

Gemeente Amersfoort werkt toe naar een CO₂-neutrale stad. Die ambitie gaat hand in hand met het benutten van duurzame energie en het terugbrengen van fossiele brandstoffen. De voordelen zijn helder: energielasten blijven betaalbaar en Amersfoort houdt de energievoorziening meer in eigen hand, de hoeveelheid fijnstof en de uitstoot van CO₂ nemen af. We zetten de komende tijd volop in op energie besparen en het toepassen van zonne-energie.

Als het om zonne-energie gaat hebben zonnepanelen op daken de voorkeur. Uit de Energiemix Amersfoort CO₂-neutraal blijkt dat dit niet voldoende is en dat we ook zon in veldopstelling nodig hebben. In 2017 is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar energielandschappen en de inpassing van zonnevelden en windmolens. Hieruit is naar voren gekomen dat er goede kansen zijn voor het realiseren van 50 ha zonnevelden in Amersfoort. In voorliggend beleidskader geven we aan op welke manier dit ingepast kan worden. Afhankelijk van het landschapstype moet aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Deze voorwaarden staan beschreven in hoofdstuk 3. Daarnaast kunnen er afhankelijk van de locatie nog andere criteria zijn waar rekening mee moet worden gehouden zoals de aansluiting op het elektriciteitsnet.

2 Doelstelling

Met dit beleidskader willen we ruimte bieden voor de ontwikkeling van zonnevelden in Amersfoort en duidelijkheid geven over de criteria waar deze zonnevelden aan moeten voldoen. Uiteindelijke doelstelling is om minimaal 50ha zonneveld te realiseren op plekken waar het goed ingepast kan worden in het landschap. Dit is onderdeel van de ambitie van de gemeente Amersfoort om CO₂ neutraal te zijn.

3 Uitgangspunten

Om de doelstelling te kunnen realiseren worden de volgende uitgangspunten gehanteerd.

a) *Sturen op ruimtelijke kwaliteit*

Serieuze toepassing van hernieuwbare energie op een schaal die tegemoet komt aan ons energieverbruik vergt een ruimtelijke transformatie, waarbij huidige kwaliteiten overgaan in nieuwe kwaliteiten. Deze noodzaak voor een ruimtelijke transformatie is een belangrijk uitgangspunt bij het beleidskader. Ruimtelijke sturing is noodzakelijk om tot een goede inpassing van energiemaatregelen te komen. Het uitgangspunt is dat de zonnevelden in positieve zin bijdragen aan de biodiversiteit van en rondom een locatie. Omdat in verschillende landschappen verschillende dieren en planten voorkomen wordt dit per landschapstype, in de bijlage, concreter gemaakt. Dit beleidskader geeft het minimum aan waar zonnevelden aan moeten voldoen qua landschappelijk inpassing. Een initiatief tot zonneveld mag het landschapsbeeld niet nadelig beïnvloeden. Daarvoor zijn er gerelateerd aan het landschapstype een aantal inpassingsmaatregelen. Een esthetische verrijking is echter wel de ambitie. Per initiatief wordt bekeken hoe esthetische meerwaarde voor het landschap gecreëerd kan worden

b) *Zorgvuldige ontwerpparticipatie en financiële participatie*

Om projecten voor hernieuwbare energieproductie te laten slagen speelt naast de ruimtelijke mogelijkheden en beperkingen ook zorgvuldige participatie een belangrijke rol. Als betrokkenen het gevoel hebben dat hun belang er toe doet en bij voorkeur de baten en de lasten van projecten eerlijk verdeeld worden, dan is er doorgaans meer mogelijk. Idealiter zijn de omwonenden zelf initiatiefnemer of kunnen zij financieel deelnemen in een initiatief. In ieder geval dienen zij nauw betrokken te zijn, in een transparant proces. Uitgangspunt hierbij is 50% lokaal eigendom.

c) *Voorkeur plaatsen zonnepanelen*

Zonnepanelen op daken hebben de hoogste voorkeur omdat zij het minste ruimte in beslag nemen. Enkelvoudig ruimtegebruik van zonnepanelen hebben de minste voorkeur. Om de doelstelling voor een CO₂-neutrale stad te behalen, is enkelvoudig gebruik niet uit te sluiten. Onderstaand de volgorde van voorkeur voor het plaatsen van zonnepanelen.

- 1 Op gebouwen
- 2 Pauzelandschappen en meervoudig ruimtegebruik binnen en aan de rand van stedelijk gebied
- 3 Meervoudig of enkelvoudig ruimtegebruik landelijk gebied

4 Toetsing en besluitvormingsproces

Het toetsings- en besluitvormingsproces is verschillend per spoor.

Spoor 1: Zonnepanelen op gebouwen

Het plaatsen van zonnepanelen op gebouwen heeft de hoogste voorkeur. Daar hoeft geen vergunning voor te worden aangevraagd, behalve in de beschermde stadsgezichten Binnenstad en Bergkwartier en op monumentale panden. Voor het plaatsen van zonnepanelen in de beschermde stadsgezichten en op monumenten gelden restricties. Zie hiervoor de [brochure Duurzaam Erfgoed](#). Om tegemoet te komen aan de aanvrager is de vergunning vrijgesteld van leges. Niet iedereen kan zonnepanelen op zijn eigen dak plaatsen. Daarom faciliteert de gemeente initiatieven van bewoners/energie coöperaties uit de stad voor het collectief plaatsen van zonnepanelen op een groot dak. De dakenbanko33.nl biedt hierbij een hulpmiddel. De gemeente heeft in het verleden de daken van twee gemeentelijke panden (sporthallen) beschikbaar gesteld aan energie coöperaties en onderzoekt welke daken zij nog meer beschikbaar kan stellen.

Qua participatie beveelt de gemeente aan initiatiefnemers van alle ruimtelijke ontwikkelingen waarvoor een Omgevingsvergunning moet worden aangevraagd aan om met hun burens te overleggen.

Spoor 2: Pauzelandenschappen, meervoudig ruimtegebruik binnen en aan de rand van stedelijk gebied

We zien mogelijkheden voor zonnepanelen in stroken langs infrastructuur of erboven. Ook is integratie van zonnepanelen in geluidswallen een kansrijke optie. Dit levert echter niet vanzelfsprekend een ruimtelijk wenselijke uitwerking op. Aandacht voor inpassing is hierbij belangrijk. Bij initiatieven is maatwerk nodig. De gemeente faciliteert deze mogelijkheden en kan indien nodig financieel bijdragen aan haalbaarheidsonderzoek.

Qua participatie vraagt de gemeente van initiatiefnemers om in beeld te brengen welke belangen er spelen rond het initiatief, wie de belanghebbenden zijn en met hen in gesprek te gaan. Bij opwekking van zonne- of windenergie spelen daarnaast het verknopen van belangen en het bieden van mogelijkheden voor financiële participatie een grote rol.

Spoor 3: Meervoudig of enkelvoudig ruimtegebruik in landelijke gebied, de zogenaamde zonnevelden.

Enkelvoudig ruimtegebruik heeft de laagste voorkeur maar kan wel een aanzienlijke bijdrage leveren aan de duurzame energieproductie van Amersfoort en daarmee de CO₂-reductie. In dit kader wordt aangegeven op welke manier zonnevelden mogelijk worden gemaakt. De ervaring leert dat de plannen van initiatiefnemers niet altijd voldoen aan de meest gewenste vorm van inpassing. Initiatiefnemers zijn afhankelijk van de percelen die ze ter beschikking kunnen krijgen en maken een inrichtingsplan dat praktisch uitvoerbaar is en de beste business case oplevert. Dit levert niet automatisch de beste landschappelijke inpassing op hoewel dat vaak wel mogelijk is. Om initiatiefnemers te ondersteunen is het volgende werkproces opgesteld. Van initiatiefnemers wordt geëist dat deze stappen gevolgd worden.

Onderstaand schema geeft de stappen weer die doorlopen moeten worden per spoor. Bij Spoor 1 is dit stappenplan niet van toepassing. Bij Spoor 2 start je bij stap 3 van dit stappenplan.

spoor 1	Alleen vergunning nodig bij monumenten en in beschermde stadsgezichten	
spoor 2 en 3	Stap 1 Initiatiefnemer meldt zich bij gemeente - Initiatiefnemer meldt zich bij gemeente met idee / voorstel/principeplan - Gemeente maakt inschatting van kans van slagen en complexiteit van de ontwikkeling	Gemeente adviseert op basis 'intaketafel' conform participatiegids over vervolgstap
spoor 3	Stap 2 Toetsing Verkenning - Gemeente toetst aan bestemmingsplan, haalbaarheidsonderzoek en toetsingskader om de mogelijkheden per landschapstype in beeld te brengen. - In beeld brengen van belangen conform de participatiegids (www.amersfoort.nl/participatiegids) - In beeld brengen kaders over inhoud en proces - Opvragen pré-advies bij Commissie Ruimtelijke Kwaliteit	College informeert de raad middels een raadsinformatiebrief of collegebericht
spoor 2	Stap 3 In gesprek met omwonenden en financiële participatie - Ondernemer gaat in gesprek met omwonenden over inrichtingsplan en stelt, als dat nog niet gebeurd is, in overleg met de gemeente een participatieplan op. - Ondernemer maakt afspraken over financiële afspraken	
	Stap 4 Inrichtingsplan Ondernemer stelt, in overleg met de gemeente en stakeholders een inrichtingsplan op	
	Stap 5 De ondernemer vraagt een omgevingsvergunning aan of een aanpassing van het Omgevingsplan	
	Stap 6 Anterieure Overeenkomst Ondernemer en gemeente sluiten een anterieure overeenkomst af waarin afspraken gemaakt worden over financiële vergoeding, participatie en stappenplan	- Vaststellen anterieure overeenkomst - Besluitvorming over omgevingsvergunning/vaststellen aangepast Omgevingsplan

Stap 1 Initiatiefnemer meldt zich bij de gemeente

De initiatiefnemer gaat in deze stap in gesprek met de specialisten van de gemeenten over zijn initiatief. Hij licht zijn plannen toe. In dit stadium wordt vastgesteld op welke plek het initiatief zich bevindt op het stappenplan. Daarnaast wordt de complexiteit van het project vastgesteld op basis van de participatiegids.

Stap 2 Toetsingsmoment

Wanneer er een inschatting is gemaakt op haalbaarheid en complexiteit, wordt een check gedaan op bestemmingsplan en het toetsingskader ingevuld. Een ontwikkeling in het buitengebied moet rekening houden met de unieke landschappelijke kwaliteit. De belangen van de stakeholders worden in kaart gebracht. Daarnaast wordt een eerste advies gevraagd aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Deze eerste check moet duidelijkheid verschaffen wat mogelijk is en wenselijk is. Deze stap bestaat uit de volgende onderdelen:

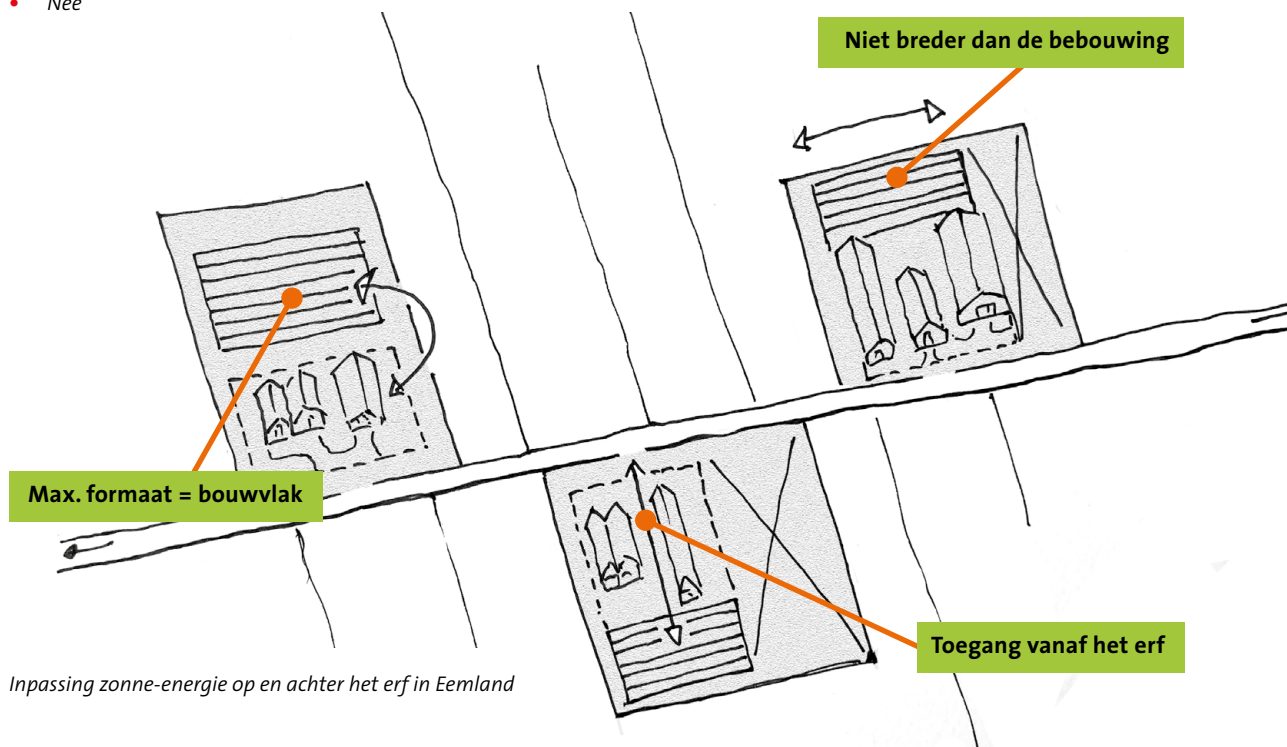
- 1) Toetsing aan de omvang van het voorgenomen initiatief én
- 2) Toetsing aan de aanwezige landschapselementen per landschapstype én
- 3) Toetsing aan versterking biodiversiteit én
- 4) Toetsing aan participatie

De toets wordt in beginsel op verzoek van de initiatiefnemer door de gemeente uitgevoerd. De resultaten worden met de initiatiefnemer besproken. Aan de hand van de uitkomsten wordt besloten of verder gegaan kan worden met stap 3. Per landschapstype is een aparte toetsing tabel opgesteld. De belangrijkste kenmerken per landschapstype staan in bijlage 1. Voor uitgebreide informatie over de landschapstypes wordt verwezen naar het rapport 'Hernieuwbare energie Amersfoort' van HNS (2017).

Toetsing tabel Eemland

Omvang ¹	Op of achter het erf, gelijk aan breedte van het erf	Niet gekoppeld aan erf, of breder dan het erf
Kleinschalig <2 ha		
Grootschalig 2,0-10,0		
Industrieel >10 ha		

- 1) De oppervlakte in de tabel is de netto oppervlakte van de zonnepanelen. Het totale ruimtegebruik zal groter zijn.
- Ja, mits het zonnenveld niet breder is dan het voorliggende erf en dat het plan bijdraagt aan het versterken van de biodiversiteit.
 - Nee, tenzij de ontwikkeling in belangrijke mate andere beleidsdoelstellingen (ecologie, recreatief medegebruik,...) ondersteunt en op een verantwoorde manier aansluit bij de ordenende principes van het landschap.
 - Nee

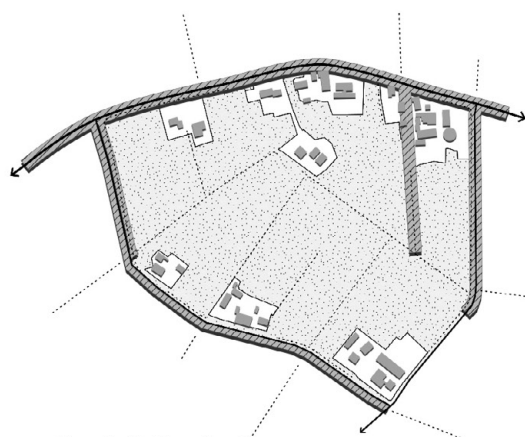

Toetsingstabel Gelderse Vallei

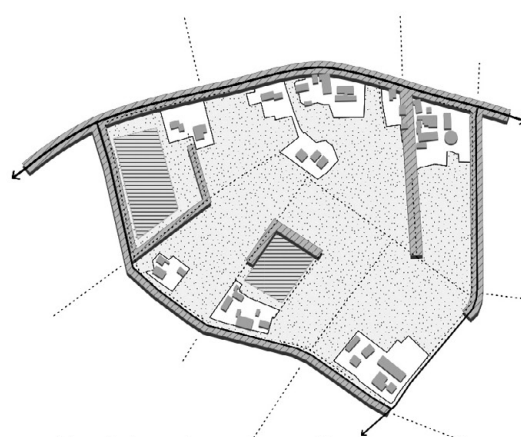
Omvang ¹	Passend binnen grootte van de kavel en geen aaneengesloten geheel (lappendeken)	Groter dan de maat van de kavel, aaneengesloten geheel
Kleinschalig <2 ha		
Grootschalig 2,0-10,0		
Industrieel >10 ha		

1) De oppervlakte in de tabel is de netto oppervlakte van de zonnepanelen. Het totale ruimtegebruik zal groter zijn.

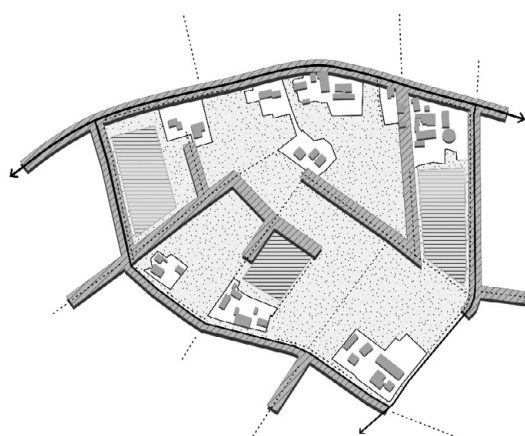
- Ja, mits de ontwikkeling aansluit bij de ordenende principes van dit landschap en dmv typische landschapselementen zoals robuuste houtwallen ingepast is. De ontwikkeling heeft een meerwaarde voor natuurontwikkeling en landschapsbeeld.
- Nee, tenzij de ontwikkeling in belangrijke mate andere beleidsdoelstellingen (ecologie, recreatie) ondersteunt. De ontwikkeling sluit daarnaast aan bij de ordenende principes van het landschap en is dmv robuuste landschapselementen zoals houtwallen ingepast.
- Nee

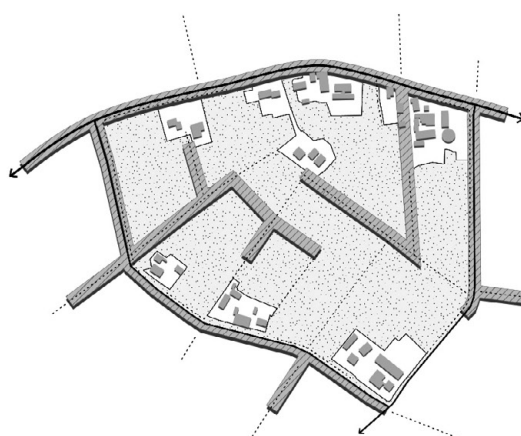
Fase 1 - Huidige situatie

Fase 2 - Inpassing van zonnenvelden

Fase 3 - Uitbreiding van zonnenvelden

Fase 4 - Situatie na gebruik voor zonnenvelden

Voorbeelduitwerking groeistructuur zonne-energie in het coulissenlandschap (Gelderse Vallei) in 4 fases

Toetsing tabel Pauzelandschap

Omvang ¹	Draagt bij aan de basisstructuren voor het toekomstige ruimtelijke plan	Draagt niet bij aan het toekomstig ruimtelijke plan
Kleinschalig 0,5-2 ha		
Grootschalig 2,0-10,0		
Industrieel >10 ha		

1) De oppervlakte in de tabel is de netto oppervlakte van de zonnepanelen. Het totale ruimtegebruik zal groter zijn.

- Ja, mits de ontwikkeling aansluit bij de ordenende principes van dit landschap en deze versterkt. De ontwikkeling belemmert toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in dit gebied, voor zover bekend, niet. De ontwikkeling heeft een meerwaarde voor natuurontwikkeling en landschapsbeeld.
- Nee, tenzij de ontwikkeling in belangrijke mate andere beleidsdoelstellingen (ecologie, recreatie) ondersteunt. De ontwikkeling sluit daarnaast aan bij de ordenende principes van het landschap en versterkt deze. Tevens anticipeert de ontwikkeling voor zover bekend, op toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in dit gebied.
- Nee

Utrechtse Heuvelrug

Mogelijkheden van grootschalige duurzame energie zullen worden opgenomen in de toekomstbestendige visie Utrechtse Heuvelrugzone die binnenkort opgesteld gaat worden. Door de bosrijke en schaduwrijke omgeving is het niet waarschijnlijk dat er goede mogelijkheden zijn voor grootschalige zonnenvelden. Er is hierom geen toetsingstabel opgesteld. Bij initiatieven zal maatwerk nodig zijn.

Stadslandschap

In de stad liggen grote oppervlaktes aan voor de toepassing van zonne-energie geschikt dak. Met name de daken van bedrijfspanden bieden een groot potentieel. Dit valt echter buiten de scope van dit beleidskader.

Stap 3 In gesprek met belanghebbenden en financiële participatie

Welke vorm van participatie verplicht, mogelijk en wenselijk is, verschilt per fase van een duurzaam energieproject. We onderscheiden de fases van projectvoorbereiding en de exploitatiefase. In overleg met de gemeente wordt bepaald welke vorm van participatie gewenst is.

Project participatie

Zodra een project concreet wordt, verschuift de verantwoordelijkheid voor het betrekken van belanghebbenden van de gemeente grotendeels naar de initiatiefnemers van een project en spreken we over projectparticipatie. De initiatiefnemer stelt daarvoor, al dan niet samen met de gemeente, een participatieplan op en legt dat ter toetsing voor aan de gemeente. Projectparticipatie bestaat uit ontwerpparticipatie en financiële participatie.

Ontwerpparticipatie

De participatie bij het verdere proces bestaat uit o.a. het actief informeren van stakeholders en burgers en het ophalen van input over het project, bijvoorbeeld via inspraakavonden of het inrichten van klankbordgroepen. In dit beleidskader hanteren we de participatiewaaier uit het Klimaatakkoord. De participatiewaaier bevat een overzicht van verschillende vormen van projectparticipatie (zowel ontwerp- als financiële participatie). De participatiewaaier is bedoeld als menukaart van mogelijke bovenwettelijke participatieopties. Bij deze opties worden ook voorbeelden gegeven van toepassing in de praktijk. Alle opties uit de waaier staan naast elkaar. Er is dus geen sprake van prioritering. Ieder project is immers maatwerk, geen project is hetzelfde. Dat betekent dat het soms gewenst is meerdere opties uit de waaier toe te passen. Tegelijkertijd is stapeling van opties niet het doel. Het is ook niet zo dat het toepassen van meerdere vormen van participatie gelijk staat aan méér

acceptatie. De uiteindelijke afspraken in het participatieplan (zowel over het ontwerp als over financiële deelname of tegemoetkoming) moeten daarom een uitkomst zijn van het gezamenlijke gesprek tussen overheid, initiatiefnemer en omgeving.

Financiële participatie

Financiële participatie biedt burgers de mogelijkheid om ook financieel deel te nemen aan het project, of op een andere manier profijt te hebben van een tegemoetkoming. Dit kan bijvoorbeeld via financiële obligaties, eigendoms participatie, een omgevingsfonds of een combinatie hiervan.

Voor Amersfoortse zonnevelden streven we naar 50% lokale financiële participatie, conform het Klimaatakkoord. De uiteindelijke afspraken worden opgenomen in de anterieure overeenkomst.

Stap 4 Inrichtingsplan

De initiatiefnemer moet aantonen dat hij bij de planvorming rekening houdt met de inpassingscriteria uit de toetsingstabel en de mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik heeft onderzocht. Het opstellen van een inrichtingsplan gebeurt door de initiatiefnemer in overleg met de gemeente. Hierbij worden ook relevante stakeholders betrokken. De volgende ordeningsprincipes worden hierbij gehanteerd:

- 1 De landschappelijke kenmerken en de ordenende principes (zoals beschreven in bijlage 1) zijn sturend voor de voorgenomen ontwikkeling.
- 2 Meervoudig ruimtegebruik heeft de voorkeur (bundeling van functies).
- 3 Bij voorkeur koppeling aan andere ruimtelijke ontwikkelingen en –opgaven
- 4 Koppeling van vraag- en aanbod. Zonne-energie opwekken daar waar het ook gebruikt wordt.

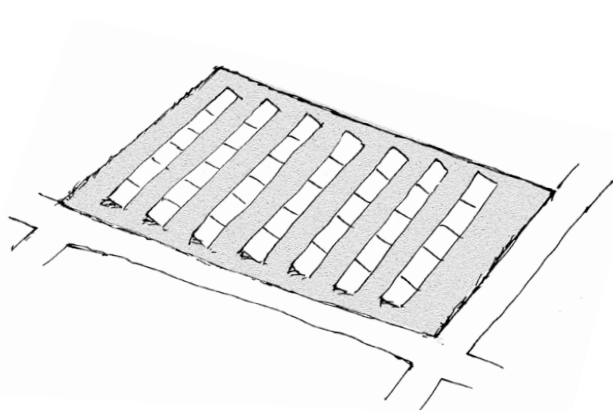

Florian Bekker, WUR

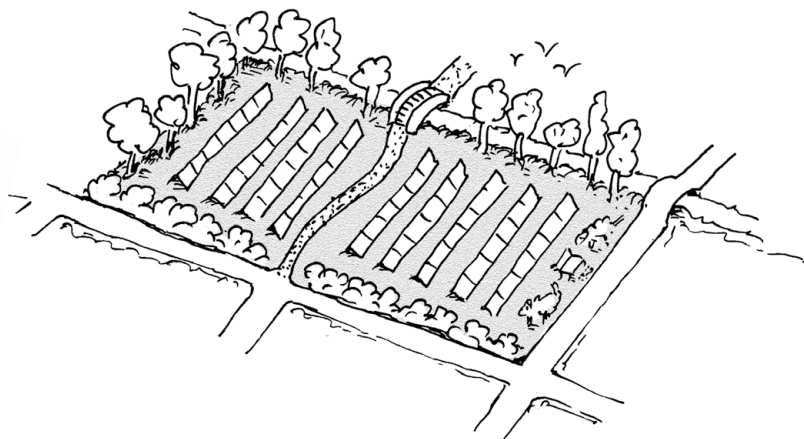
Vormen van dubbelgebruik die goed zouden passen in de context van Amersfoort zijn:

- Recreatie en toerisme in de vorm van wandel- en fietspaden langs of door een zonneveld of uitzichtpunten met zicht op een zonneveld. Een zonneveld als extra element dat diversiteit toevoegt in het landschap. Een mooi voorbeeld hiervan is Solarpark De Kwekerij in Hengelo;
- Natuur in de vorm van kruidenrijke lage vegetaties die bewust als bijenweide zijn ingezaaid onder en tussen de panelen;
- Akkerbouw of machinale winning van ruwvoeder tussen en onder de panelen;
- Veeteelt in de vorm van schapen maar soms ook koeien of kippen en mogelijk ook varkens tussen de panelen welke dan tevens dienen als schaduw of schuilplek;
- Geluidwering langs snelwegen;
- Overkappingen om hittestress tegen te gaan voorzien van zonnepanelen;
- Energietuinen www.natuurenmilieufederaties.nl/project/energietuinen/

Verder dienen de randen van de zonnevelden kwalitatief te worden vormgegeven. De randen kunnen verschillende vormen aannemen, afhankelijk van de omliggende en aanwezige landschapsstructuren en ontwikkelingsgeschiedenis. Als er een hek moet komen voor beveiliging van het zonnepark, zorg dan dat dit geen barriere vormt voor dieren of maak een faunapassage.

Zonneveld zonder landschappelijke inpassing

Zonneveld met landschappelijke inpassing

Stap 5 Omgevingsvergunning aanvragen

Voor initiatieven die positief worden beoordeeld en in voorgaande stappen voldoende zijn onderbouwd, kan door de initiatiefnemer een omgevingsvergunning worden aangevraagd, nadat eventueel het omgevingsplan is aangepast. Hiervoor is minimaal de volgende informatie nodig:

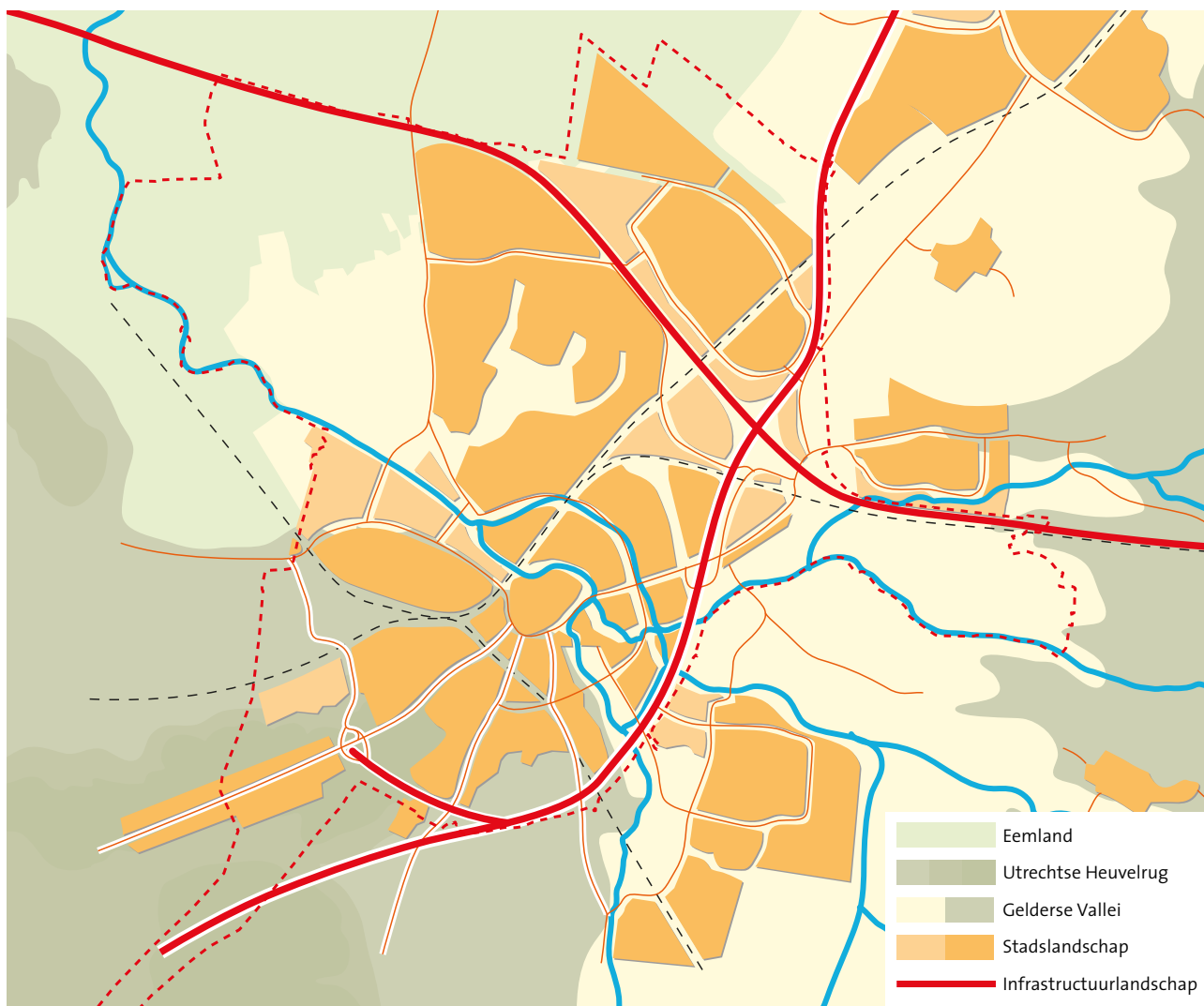
- 1) Een zo volledig mogelijke beschrijving van het voorgenomen initiatief
- 2) Onderbouwing van de ruimtelijke inpassing en participatie
- 3) Onderbouwing versterking landschapselementen, ecologie en biodiversiteit, in bijlage 1 staat per landschapstype aangegeven hoe landschapselementen, ecologie en biodiversiteit versterkt kunnen worden

Stap 6 Opstellen van een anterieure overeenkomst

Voordat een omgevingsvergunning wordt afgegeven, wordt tussen de gemeente en de initiatiefnemer een anterieure overeenkomst afgesloten waarin de afspraken verwoord staan tussen de gemeente en initiatiefnemer.

Bijlage 1 Landschapstypes

In het rapport 'Hernieuwbare energie Amersfoort' van HNS (2017) wordt eerst een beschrijving gegeven van de kenmerkende karakteristieken van het landschap. Bij de inpassing van zonnenvelden is het van belang om deze kenmerkende karakteristieken te beschermen of zelfs te versterken. Vervolgens is een toetsingstabel opgenomen waarin staat aangegeven wanneer een zonnenveld kansrijk is. Het is een eerste ontvankelijkheidstoets. Vervolgens is beschreven hoe bij het zonnenveld rekening kan worden gehouden met versterking van de biodiversiteit in dat landschap.

Figuur 2.9 Landschappelijke eenheden

Eemland

Eemland is een weids en open weidegebied met duidelijk herkenbare randen. Het gebied heeft agrarische, ecologische en recreatieve waarde. De randen zijn eenduidig maar op kleine schaal gevarieerd. In open linten in de weidse ruimte ligt bebouwing. De openheid is voor Nederlandse begrippen extreem en vormt een contrast met de herkenbare randen.

Kernkwaliteiten zijn de extreme openheid, slagenverkaveling, het veenweidekarakter, de overgangsgebieden en de aanwezigheid van lintbebouwing.

In het gebied dat onderdeel is van de gemeente Amersfoort, grofweg onder de A1 en ten oosten van de Eem liggen twee agrarische linten in OW-richting waarvan een met slechts enige bebouwing (Zeldertseweg en Neerzeldertseweg). Een derde

lint in OW-richting ligt op de overgang van het slagenlandschap en de meer blokvormige verkaveling van een uitloper van de Gelderse Vallei, die de overgangszone vormt van stad naar landschap (Coelhorsterweg, Monsigneur van de Weteringlaan). Behoud en versterking van de openheid is hier een opgave.

Het uitgangspunt voor Eemland is behoud van openheid.

Daarom willen we de zonnevelden zoveel mogelijk koppelen aan reeds aanwezige of nieuwe opgaande elementen in het landschap, zoals de bebouwing op de erven. We zien mogelijkheden op het erf (kleinschalig) of achter het erf waarbij de breedte gelijk moet zijn aan of kleiner dan het voorliggende erf. Het karakteristieke lint van bebouwing blijft dan intact, wordt alleen verdiept. Verder is behoud van de hoge waterstanden van belang. Daar moet met de aanleg van de zonnevelden rekening mee worden gehouden.

Biodiversiteit Eemland

Biodiversiteit in het Eemland kan vooral versterkt worden door leefgebied te ontwikkelen of te verbeteren voor dieren en planten die typerend zijn voor het Eemland. Dit zijn weidevogels en planten en dieren die in of langs sloten leven. Voorbeelden zijn graslanden met weinig of geen bemesting, een grote diversiteit aan plantensoorten en een hoge waterstand. Ook dragen natuurlijke oevers en plas-dras percelen bij aan de diversiteit. Ook door ander beheer kan de biodiversiteit verbeterd worden.

Gelderse Vallei

De Gelderse Vallei wordt gekenmerkt door een coulisselandschap met een kleinschalig karakter van verspreide bebouwing en relatief smalle, bochtige wegen, houtwallen en boomsingels en een onregelmatige blokverkaveling. Aan de oostkant van de gemeente komt een stelsel van beken bij elkaar in de Eem. Aan de westkant en noordkant gaat het coulisselandschap over in het open landschap van het Eemland, wat resulteert in een tussenvorm met strokenverkaveling.

Kernkwaliteiten zijn de rijk gevarieerde kleinschaligheid, het stelsel van watergangen, de overgang naar het Eemland en de aanwezigheid van de Grebbelinie. Provinciale ambities zijn behoud van de gevarieerde kleinschaligheid en de contrasten, de beplante perceelranden, de schakering van verschillende typen landgebruik en de verborgen structuren van beken, kanalen, dijken en kaden en de Grebbelinie. Daarnaast is een ambitie de ontwikkeling van het landschappelijk raamwerk door verdichting met landschapselementen als houtwallen en bomenrijen.

Vanuit de gemeente Amersfoort zijn het verbeteren van de stad-landrelaties en de toegankelijkheid voor fiets- en recreatieverkeer aandachtspunten, met name rond de snelwegen.

Aan de stadsranden van Amersfoort bevinden zich overgangen naar het landschap. Aan de westkant van Amersfoort betreft dit Hoogland, dat geleidelijk overgaat in Eemland. Aan de noordkant is dit "Over de Laak" dat overgaat in deels beplant slagenlandschap en ten westen hiervan ligt Vathorst West, in Eemland. In Vathorst-West moet rekening worden gehouden met de beoogde bouwontwikkeling Bovenduist. Aan de oostkant van de stad ligt voorbij de A28 het beekdalenlandschap van Stoutenburg en de zone tussen knooppunt Hoevelaken en landgoed Hoevelaken. Met uitzondering van Vathorst West zijn dit landschappen waar de voor de coulissenlandschappen kenmerkende beplanting aanwezig is.

Deze coulisselandschappen bieden kansen voor de inpassing van zonnevelden. Daarbij vormt de kavel de standaardmaat of bouwsteen van het zonneveld. Dit is in de meeste gevallen 1-2 ha. Dat biedt echter onvoldoende mogelijkheden voor aanleg van een economisch rendabel zonneveld. Grotere velden zijn daarom acceptabel als er geen grote aaneengesloten clusters ontstaan, maar eerder een lappendeken van initiatieven binnen het landschap. De velden die worden gebruikt voor zon kunnen verder worden ingeplant om de coulissestructuur te versterken. Als een zonneveld aan het einde van zijn levensduur is, blijft het groene raamwerk achter.

De (voormalige) landgoederen Coelhorst, Weerhorst en Stoutenburg

Het Hoogland vormt de overgang van de stad Amersfoort naar het Eemland. Langs de Eem ligt de voormalige Grebbelinie en is het land wat lager. Naar het noorden toe gaat de zanderige bodem over in veen. In dit gebied ligt de opgave om de stad-land relaties te verbeteren. Door ruimte te bieden aan de ontwikkeling van zonnevelden ontstaat de mogelijkheid om ook het groene netwerk van de kamerstructuren te versterken. Gekoppeld aan de reeds bestaande groene lanen en beboste delen vormt dit een groene ruggengraat voor het gebied. Het functioneert als een groeimodel dat per initiatief uitgebreid wordt en afhankelijk van waar de ontwikkelingen plaatsvinden ook verder aangezet kan worden. Eenzelfde groeiende structuur vormt ook de basis voor Stoutenburg en Over de Laak.

Biodiversiteit Gelderse vallei:

Biodiversiteit in de Gelderse vallei kan vooral versterkt worden door leefgebied te ontwikkelen of te verbeteren voor dieren en planten die typerend zijn voor de vallei. De afwisseling van graslanden, beken en houtwallen biedt voor veel dieren leefgebied. Versterking van dit netwerk aan groene en blauwe structuren versterkt de biodiversiteit. Ook kunnen graslanden een grote bijdrage leveren aan de biodiversiteit door minder intensief gebruik en meer verschillende plantensoorten.

Pauzelandschap

Tijdelijke landschappen, of pauzelandschappen, zijn gebieden die in 'wachstand' raken door economische, juridische of politieke redenen. Ze hebben hun functie verloren of wachten op een nieuwe functie. In Amersfoort zijn er een aantal van dit soort locaties. Grond werd aangekocht voor de bouw van nieuwe wijken, maar de ontwikkeling stagneerde. Hernieuwbare energie kan betekenisvol zijn voor deze plekken. De lege ruimte kan benut worden door zonnevelden (tijdelijk) aan te leggen. Hiermee ontstaat een verdienmodel op gronden die nu alleen maar geld kosten. Bovendien kan de (infra) structuur voor de in de toekomst te ontwikkelen locatie alvast aangelegd worden.

Utrechtse Heuvelrug

De Utrechtse Heuvelrug onderscheidt zich sterk van de omliggende vlakke, meer open landschappen en wordt bepaald door het doorlopende reliëf en het bos afgewisseld met heide, vennen en stuifzand. De Heuvelrug bij Amersfoort kent lange tijd slechts eenlage begroeiing met een beplanting van eikenhakhout, waardoor men vanaf hier vrij zicht had over de wijde omgeving. Op Amersfoort's grondgebied is de heuvelrug grotendeels een groen werklandschap met verspreide grote kantoren.

Kernkwaliteiten zijn de reliëfbeleving, de historische gelaagdheid (de ontwikkeling in de tijd) en de herkenbare 'bosdeken' afgewisseld met heide, vennen en stuifzand.

Provinciale ambities zijn de instandhouding van het reliëf en het samenhangende boscomplex en een heldere zonering van gebruik. Vanuit de gemeente Amersfoort zijn het verbeteren van de stad-landrelaties en de instandhouding van de landschappelijke maat aandachtspunten.

Voor mogelijkheden van grootschalige duurzame energie zullen worden opgenomen in de toekomstbestendige visie Utrechtse Heuvelrugzone die binnenkort opgesteld gaat worden. Door de bosrijke en schaduwrijke omgeving is het niet waarschijnlijk dat er goede mogelijkheden zijn voor grootschalige zonnevelden.

Stadslandschap

In de stad liggen grote oppervlaktes aan voor de toepassing van zonne-energie geschikt dak. Met name de daken van bedrijfspanden bieden een groot potentieel. Een beperking wordt gevormd door het constructief draagvermogen van de grote platte daken. Dit valt echter buiten de scope van dit beleidskader. Verder zijn er in stedelijk gebied mogelijkheden op grote verharde terreinen, zoals parkeerterreinen. Daar zouden mogelijk zonnepanelen op overkappingen kunnen worden geplaatst. Dat mag echter niet in strijd zijn met andere belangen in stedelijk gebied zoals vergroening.

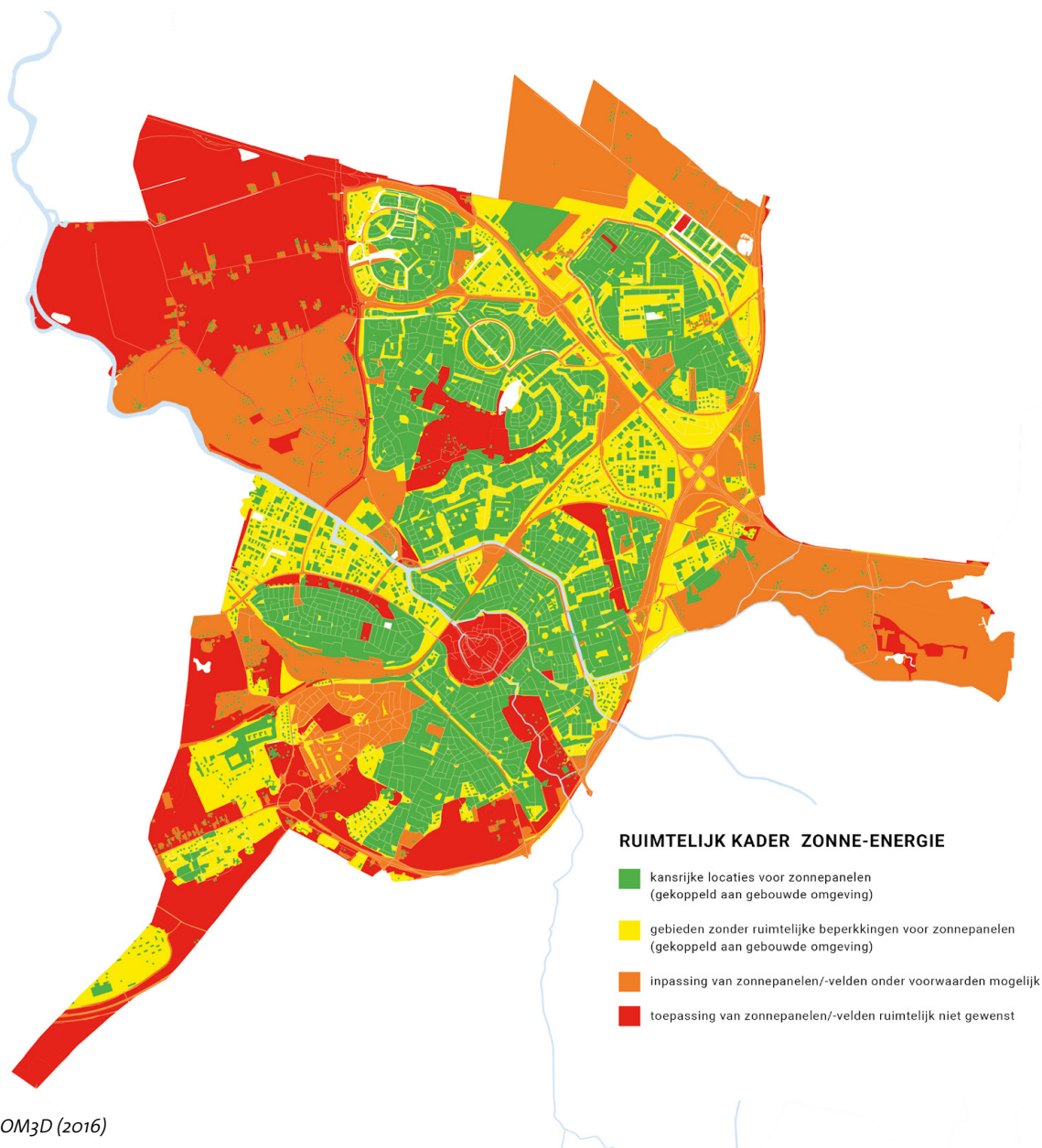
Infralandschap

We zien mogelijkheden voor zonnepanelen in stroken langs infrastructuur of erboven. Ook is integratie van zonnepanelen in geluidswallen een kansrijke optie. Dit levert echter niet vanzelfsprekend een ruimtelijk wenselijke uitwerking op. Aandacht voor inpassing is hierbij belangrijk.

Ontwikkelprijncipes

De inpassing van duurzame energie doet niet alleen afbreuk aan bestaande ruimtelijke kwaliteiten. Energie kan ook een bijdrage leveren aan het beter definiëren van landschappelijke kwaliteiten. Daarnaast zijn verschillende landschapstypen in verschillende mate geschikt voor toepassing van zonne-energie.

Waar inpassen niet mogelijk is, kan het aanpassen en zelfs het transformeren van het bestaande landschap kansen bieden. En ook als inpassing wél mogelijk is dan nog kunnen er redenen zijn om die inpassing aan te grijpen om ook andere doelen te realiseren. Met het actief koppelen van aan andere ruimtelijke ontwikkelingen zoals toekomstige verstedelijking, stoppende agrariërs en de ontwikkeling van stedelijke uitloopgebieden is meer mogelijk dan vanuit inpassing in een statisch veronderstelde bestaande situatie.

© H+N+S / ROM3D (2016)

Colofon

Uitgave: Gemeente Amersfoort
Redactie: Gemeente Amersfoort / Daniëlle Akuffo - Sollart
Vormgeving: Harry Prins grafisch ontwerp

© Gemeente Amersfoort, juni 2020

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits de bron wordt vermeld.

Gemeente Amersfoort

Postadres
Postbus 4000
3800 EA Amersfoort

Bezoekadres
Stadhuisplein 1
3811 LM Amersfoort

T 14 033
E info@amersfoort.nl
I www.amersfoort.nl